

Království (nebeské etc.) / Eschaton (boží království etc.) / Budoucnost („živá“)

Bultmann (1956, s. 11n.) ukazuje, že Ježíšova představa „království“, které ohlašuje a které právě přichází, byla eschatologická a eo ipso „mytologická“ (nebo alespoň mytologií spolupoznamenaná). Nejen jeho formulace, ale zejména jeho chápání a interpretace musí být podrobena jistým závažným korekturám. To sice už říkala řada teologů, ale ani jejich kritika nebyla bez chyb. Spočívá to v tom, že naprostá většina teologů, a zejména těch „velkých“ teologů, neměla a dosud nemá náležitě kritický odstup od filosofických prostředků, který si každá teologie používá a musí používat. A to ovšem platí také (již) o Bultmannovi. Chyba je především v chápání „eschatického“ charakteru Ježíšem zvěstovaného příchodu „království“, a tato chyba je ovšem prastará a je spjata se samotným termínem „eschaton“: dáme-li důraz na ono „poslední“, znamená to, že nejen toto „poslední“, ale celou budoucnost klademe (a vidíme, chápeme) jako cosi, co bude skutečné teprve za (možná) velmi dlouhý čas (Bultmann o tom hovoří jako o „transcendenci“ království božího ve vztahu k dějinám a jejich imanenci – např. s. 11 při interpretaci Johanna Weisse). To je však v rozporu s tím, že Ježíš právě naopak zdůrazňoval, že příchod království je velmi blízko, ba dokonce že již nastává a nastal („je mezi vámi“). Bultman v té souvislosti mluví o naději, „kterou s Ježíšem sdíleli prvotní křesťané“, a konstatuje, že „tato naděje ... se nenaplnila“, že „chod dějin mytologii vyvrátil“ (s. 13). To však znamená, že Ježíšovo zvěstování přicházejícího království (božího, nebeského nebo bez adjektiva) je vyloženo jako dějinná předpověď (výslovně s. 11), a to navzdory oné charakteristice, která mluví o transcendenci království ve vztahu k veškeré dějinné imanenci. To je ovšem hrubý hermeneutický prohřešek, a to v každém případě, protože má v sobě vnitřní rozpor. Navíc v Bultmannově výkladu najdeme příliš mnoho stop předmětného myšlení (když např. se samozřejmostí poukazuje v moderním myšlení na kauzální výklady, počítající s tím, že na člověka a jeho vůli působí také „duchovní síly“, ale že „chod přírody či dějin ... nejsou nikterak narušovány intervencí nadpřirozených sil“). Prostě a dobře: Bultmannovi naprosto chybí porozumění pro to, že Ježíš vůbec nemá na mysli něco, co jednou přijde (ať už brzo, jak prý měl za to, anebo až na konci dějin, a to po nich, tj. mimo ně, jak to chtějí vykládat teologové, zdůrazňující onen eschatologický – a tedy „transcendentní“ – charakter), nýbrž že jeho plný důraz je na tom „hic et nunc“, na přítomnosti, v níž se něco děje, totiž právě onen „příchod“ toho, co „ještě není“. Ježíšovo zvěstování se týká tohoto příchodu, který se právě teď odehrává; není to předpověď něčeho budoucího v tom smyslu, že to jednou (po nějaké době) „bude“. Budoucnost není tím, co jednou bude, nýbrž tím, co se teď děje, protože to přichází, protože se to „stává“, protože to „nastává“.

(Písek, 060204-1.)